

Rizikové a protektivní faktory vzniku poruch chování Resilience

Resilience

Schopnost jedinců, navzdory vystavení nepříznivým individuálním či sociálním okolnostem, **směřovat k využívání zdrojů zdraví**, včetně využívání příležitostí zažít zkušenost životní spokojenosti. Schopnost rodiny, komunity a kultury tyto **zdroje zdraví a příležitosti** k prožívání životní spokojenosti jedinci **poskytnout** způsobem pro danou kulturu přiléhajícím způsobem.

Teorie resilience

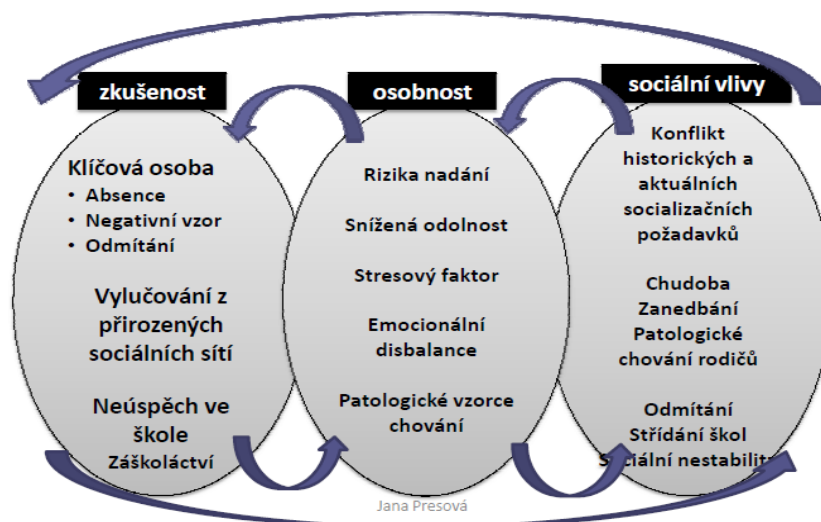
- **protektivní** + rizikové faktory
- **multidimenzionální komplex** (vlastnosti, vlivy, mechanismy)
- **dynamický**, s kontextem **interagující** proces

Faktory resilience

PROTEKTIVNÍ: tlumiče proti nepřízním; aktivace k vlastnímu úsilí

RIZIKOVÉ: faktory zvyšují pravdě-podobnost vzniku PCH; ochranný skleník?

Triáda rizikových faktorů ve vývoji poruchy chování

Rizika spojená s osobností dítěte

- váží se na fyzickou, psychickou konstituci a sociální zkušenost patří sem:
- Faktory fyzického zdraví: nedonošenost, nízká porodní váha, postižení, nemoc, porodní úraz, chronická onemocnění
- Faktory vnitřních dispozic: nízká inteligence, obtížný temperament, hyperaktivita, impulzivita

Rizika spojená s rodinou dítěte

- základní rizika spočívají v nedostatku „vřelosti – lidského tepla“

Rodinné stresory

- konflikty mezi rodiči,
- postnatální deprese,
- nízká vzdělanost,
- tísnivá finanční situace

Nastavení rodinného systému

- struktura a hierarchie
- (neúplná rodina, nezletilá matka, nezaměstnanost atd.)

Školní rizika

- nepřipravenost na vstup do školy + neschopnost přizpůsobit se požadavkům
- nedostatek pozitivní interakce se spolužáky a učiteli
- neúspěch a izolace
- vyhledávání ostatních dětí s podobnými potížemi (problémové vrstevnické party)
- bludný kruh neúspěchu

Rizika spojená se společností

Životní podmínky – socioekonomické znevýhodnění, hustota zalidnění a materiální životní podmínky, místo bydliště

Patologické formy chování v okolí – násilí, kriminální činnost...

Kulturní a morální hodnoty – sociální nebo kulturní diskriminace, násilí v médiích

Konflikt aktuálních a historických socializačních požadavků (odlišnost požadavků rodiny, školy...)

Protektivní faktory dle Šolcové (2009)

Individuální úroveň

Konstituční resilience (pozitivní temperament, robustní neurobiologický systém)

Sociabilita (citlivost, prosociální postoje, citová vazba k ostatním)

Intelligence (školní výkon, plánování a rozhodování)

Komunikační dovednosti (rozvinutá řeč, čtenářské dovednosti)

Osobnostní charakteristiky (tolerance k negativním emocím; sebeuplatnění; sebevědomí; pozitivní sebepojetí; vnitřní lokalizace kontroly; smysl pro humor; nadějnost; strategie zvládání stresu; trvalý hodnotový systém; vyvážený pohled na zkušenosti; tvárnost a pružnost; mravní síla, přesvědčení, houževnatost, odhodlání)

Úroveň rodiny

Podporující rodina (povzbuzení, pomoc, vřelost; soudržnost péče; blízký vztah k pečujícím osobám; víra v dítě; neobviňování; vzájemná manželská opora; talent, koníček)

Socioekonomický status

Úroveň komunity

Školní zkušenosti (podporující kamarádi a vrstevníci; pozitivní vliv učitele; úspěch)

Podporující komunita (víra v jedince, netrestání)

Úroveň kultury

Tradiční aktivity, tradiční spiritualita; tradiční jazyk; tradiční medicína

Jiná klasifikace příčin:

V individualitě (vrozené, získané) x Vnější

A)Příčina v individualitě dítěte

Osobnostní rovina (individuální vývoj)

Genetická dispozice k disharmonickému vývoji (odchylka v emočních a volních vlastnostech – vyšší dráždivost, afektivní impulzivní reakce, nízká schop.empatie...)

Oslabení či porucha CNS (zjm.pre-, peri- poškození) – impulzivita, emoční labilita, nízká míra sebeovládání

Sociální rovina (sociální začlenění, vztahy)

Odmítavé reakce sociální skupiny – nejistota ve vztazích znemožňuje rozvoj zdravého sebehodnocení a sebeúcty

Nedostatečná sebeúcta – vznik syndromu naučené bezmocnosti

Nedostatek impulzů a příležitostí k učení

Zkušenostní rovina (kritické životní události)

Reakce soc. okolí na existenci i chování dítěte

Zkušenosti s vlastními strategiemi chování – co přináší výhody, co potíže, jaké chování je přijímané, jaké odmítané

B) Příčiny spojené se sociálním okolím dítěte

